

לא מייבם את אשת אחיו, לפי שגנאי הוא לו לקום על שם אחיו, (3) ולא מייבמין לאשתו, כמבואר, שאין נושאים אלמנתו של מלך.

רבי יהודה אומר: אם רצה המלך למחול על כבודו לחלוץ או לייבם — זכור לטוב, על שמחל על כבודו כדי לקיים מצות יבום או חליצה.

אמרו לו חכמים לרבי יהודה: אין שומעין לו אין מסכימים לו, משום ש"מלך שמחל על כבודו — אין כבודו מחול".

ואין נושאים אלמנתו של המלך, או גרושתו.

רבי יהודה אומר: הדיוט אינו נושא אלמנתו של מלך, אבל נושא המלך אלמנתו של מלך. שכן מצינו בדרה, שנשא את אלמנתו של שאול, שנאמר [שמואל ב יב, שאמר נתן הנביא לדוד] "כה אמר ה' אלהי ישראל, אנכי משחתוך למלך על ישראל, ואתנה לך את בית אדוניך, ואת נשי אדוניך בחיקך". הרי שהותר למלך לשאת את אלמנתו של מלך אחר.

ובגמרא יבואר מה ענו חכמים לראיית רבי יהודה.

גמרא

שנינו במשנתנו: בהן גדול דין.

ומקשה הגמרא: פשיטא? מה חידוש יש בכך, וכי למה יעלה על הדעת שהכהן הגדול אינו דן.

ומתרצת הגמרא: אכן אין חידוש בדבר זה, אלא החידוש הוא בהמשך המשנה, האומרת "דנין אותה", ואת זה איצטריכא ליה, הוצרך התנא להשמיענו, כי היה עולה על הדעת לומר שיש להמנע מלדון אותו משום הזלזול בכבודו, כאשר הוא מובא לדין לפני בית דין.

ומקשה הגמרא: הא, הרי דין זה שדנים אותו, נמי פשיטא הוא! שהרי אי לא דיינינן ליה, אם אין דנים אותו, איחזי היכי דיינין? איך יכול הוא לדון את אחרים אם הוא עצמו אין דנים אותו, והרי כתיב [צפניה ב] "התקוששו וקושיו", חפשו מעשיכם, כמו שקוששים קש, ואחר כך חפשו מעשי אחרים. ואמר ריש לקיש: קשט עצמך תחילה, ואחר כך קשט אחרים.

ואם כן, אם אין דנים אותו, האיך הוא ידון אחרים?

ומתרצת הגמרא: אלא, לכן משמיעה לנו המשנה שכהן גדול דן ודנים אותו, כי איידי אגב דקא בעי למיתני בהמשך המשנה, מלך לא דן ולא דנין אותה, לכן תנא נמי: בהן

ליבום. וכן כתב הרב ברטנורא. והקשה התוס' יו"ט: שלא מצינו "כל שאינה עולה לחליצה אינה עולה ליבום" אלא "כל שאינה עולה ליבום אינה עולה לחליצה". עיין יבמות (כ א) ושם מבואר.

3. רש"י וכן כתב היד רמ"ה. והמאירי ביאור שגנאי הוא לו להיות טפל לאחיו. אבל הרמב"ם כותב (פ"ב מהל' מלכים הלכה ג'): דכיון שאינה חולצת משום גנאי, לכן אינה מתייבמת, דכל שאינה עולה לחליצה אינה עולה